

Asia: OM029/00/2019, VN/7313/2019

Lausuntopyyntö terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Oikeusministeriö on 21.1.2020 päivätyllä lausuntopyynnöllään pyytänyt lausuntoa terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta (hanketunnus OM029:00/2019). Esitysluonnoksessa tarkemmin selostetuin tavoin sen sisältämien ehdotusten taustalla ovat olleet OECD:n yhteydessä toimivan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisen toimintaryhmän (FATF) Suomea koskeva maaraportti vuodelta 2019, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston 28.3.2019 hyväksymä päätöslauselma 2462 (2019) ja YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin vastaisen komitean sihteeristön (CTED) Suomea koskeva arviointi vuodelta 2019. Pidän sinällään ymmärrettävänä näissä taustayhteyksissä tunnistettuihin terrorismin rahoittamista koskevien rikosten muutos- ja täydennystarpeisiin vastaamista käsillä olevan esitysluonnoksen muodossa.

Samalla korostan kuitenkin tarvetta tätä laajempaan terrorismirikoksia koskevien rikoslain 34 a luvun säännösten tarkasteluun, jossa arvioitavaksi otettaisiin myös luvun kaikkien säännösten käytännön toimivuus ja tehokkuus. Viimeksi mainitussa tarkoituksessa olisi nähdäkseni haettava vertailukohtia etenkin muista pohjoismaista ja Alankomaista. Olennaista on lainsäädäntötekstien tason vertailun lisäksi soveltamiskäytännön ja sen ongelmakohtien sekä toimiviksi osoittautuneiden sääntelymallien tarkastelu, jossa otetaan huomioon myös todisteluun liittyvät kysymykset. Sen sijaan suhtautuisin varovasti johtopäätösten tekemiseen tähänastisesta kotimaisesta oikeuskäytännöstä.

Oikeusministeriö onkin lausuntopyynnössään lausuntojen toimittamiselle asetetun määräajan ollessa vielä kesken päättänyt 26.2.2020 asettaa työryhmän jo 29.5.2020 päättyväksi toimikaudeksi arvioimaan terrorismirikosten sääntelyä ja valmistelemaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset

(hanketunnus OM011:00/2020). Tehtävänantonsa mukaisesti työryhmän tulee erityisesti arvioida terroristiryhmään tai -järjestöön kuulumiseen tai sen toimintaan osallistumiseen liittyvät rangaistussäännökset ja valmistella niitä koskevat tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Samoin työryhmän on työssään erityisesti otettava huomioon keskeisiksi katsottavien vertailuvaltioiden ja varsinkin muiden pohjoismaiden lainsäädäntö.

Nykyinen rikoslain 34 a luku on nähdäkseni sinällään kattava tulos terrorismin torjuntaan ja sanktiointiin liittyvien eri instrumenttien täytäntöönpanosta. Lukua on kuitenkin jouduttu muuttamaan useita kertoja nopeasti kehittyneen kansainvälisen sääntelyn velvoittamana, samoin kuin varsin vahvasti ohjaavien suositusten tosiasiallisesti velvoittamana. Nähdäkseni onkin perusteltua viimein ottaa tarkasteltavaksi koko luvun johdonmukaisuus, sen sisältämät rangaistustasot ja sen käytännön toimivuus niin terrorismin ennaltaehkäisyn ja terroristiseen toimintaan liittyvän rikosvastuun toteuttamisen kuin oikeusturvankin osalta. Tässä kokonaistarkastelussa on tarpeen arvioida myös rikosvastuun toteuttamiseen liittyvää eri viranomaisten tiedonkulkua, samoin kuin muitakin terrorismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan kannalta olennaisia kysymyksiä, joilla on yhteys rikosoikeuteen. Näitä kysymyksiä sisältyy myös terrorismin, terroristin ja terroristiryhmän rahoittamiseen. Kansainvälisten suositusten ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien toimeenpanon ja Suomen rikoslainsäädännön terrorismin rahoittamisen eri muotojen kattavan rikosoikeudellisen sanktioinnin kannalta lienee kuitenkin tarpeellista toteuttaa nyt käsillä oleva terrorismin rahoittamista koskevien rikosten uudistus omana erillisenä hankkeenaan riippumatta tulevasta kokonaistarkastelusta.

Käsillä olevan lainsäädäntöhankkeen ja tulevan kokonaistarkastelun yhteydessä on perusteltua pitää huolta myös lainsäädännön, sen sovellettavuuden ja rangaistustasojen riittävästä samansuuntaisuudesta Pohjoismaiden kesken. Tätä edellyttää muun muassa vapaa liikkuvuus, joka Pohjoismaiden välillä toteutuu Euroopan unionin yleisiä puitteita vieläkin läheisemmässä viitekehyksessä.

Terrorismista ja valtion positiivisesta velvollisuudesta turvata oikeus elämään

Terrorismi on yksi vakavimmista ilmiöistä, jotka loukkaavat oikeutta elämään ja terveyteen sekä turvallisuuteen. Kansainvälisessä yhteisössä kannetaan perustellusti huolta terrorismirikosten torjunnan rikosoikeudellisten keinojen kattavuudesta ja niiden tehokkuudesta. Samalla terrorismia halutaan myös riittävän vahvasti paheksua riittävän ankaralla rangaistustasolla. Tämä ilmenee myös käsillä olevan esitysluonnoksen taustayhteyksistä.

Esitysluonnoksessa (s. 15 ja 41) tunnistetuin tavoin eduskunnan perustuslakivaliokunta on terrorismirikoksia koskevia rangaistussäännöksiä arvioidessaan korostanut perustuslakiin perustuvaa julkisen vallan positiivista velvollisuutta suojella oikeutta elämään. Perustuslakivaliokunnan toteamin tavoin terrorismirikoksia koskevilla rangaistussäännöksillä on tarkoitus tehostaa perustuslain 7 §:n 1

momentissa turvatun elämän sekä henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden suojaa (ks. PeVL 26/2014 vp, s. 2/1).

Oikeus elämään on Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) 2 artiklan ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytännön perusteella yksi perustavinta laatua olevista ihmisoikeuksista ja demokraattisen yhteiskunnan arvoista. Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittyneillä valtioilla on yleinen velvollisuus lainsäädännöllä ja siihen perustuvilla menettelyillä suojata oikeutta elämään ja terveyteen. Tämä edellyttää myös kohtuullisia, suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja muutenkin perus- ja ihmisoikeuksien vaatimukset täyttäviä suojaavia toimenpiteitä henkeen ja terveyteen kohdistuvien riskien varalta muun muassa rikoslain säännöksiin (ks. esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio *Centre for legal resources on behalf of Valentin Câmpeanu v. Romania* [GC], Application no 47848/08, § 130; *Osman v. United Kingdom*, (87/1997/871/1083), tuomio 28.10.1998, § 116; ja *Branko Tomašić and Others v. Croatia*, Application no 46598/06, § 50).

Terrorismi on kansainvälisessä yhteisössä ja myös Suomessa tunnistettavissa yhdeksi merkittäväksi oikeuteen elämään ja terveyteen sekä turvallisuuteen kohdistuvaksi riskiksi, jota vastaan valtioiden on varauduttava käytännössä tehokkaasti toimivilla ja demokraattisessa oikeusvaltiossa asetettavat perus- ja ihmisoikeuksien vaatimukset täyttävillä rikosoikeudellisilla sanktioilla ja niiden riittävän tehokkaalla soveltamisella. Luonnollisestikaan valtion positiivinen toimintavelvoite suojata elämää rikoslainsäädännöllä ei oikeuta poikkeamaan ihmisoikeuksiin ja valtiosääntöön sisältyvistä kriminalisointiperiaatteista eikä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaisesti ennakoitavalla, tarkkarajaisella ja täsmällisellä tavalla säänneltävistä rikostunnusmerkistöistä tai vastaavalla tavalla säänneltävistä poliisi- ja muiden viranomaisten tutkintatoimivaltuuksista. Samaa pätee prosessin oikeudenmukaisuutta ja sen tehokkaita takeita sekä muitakin oikeusturvan takeita, samoin kuin rangaistusten suhteellisuutta, koskeviin vaatimuksiin (ks. tästä esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio *Osman v. United Kingdom*, § 116).

Nähdäkseni esitysluonnoksessa ehdotetulle yksittäisen terroristin rahoittamisen kriminalisoinnille on olemassa sellaiset painavat yhteiskunnalliset ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, joita perustuslaki edellyttää (ks. tästä esimerkiksi PeVL 48/2017 vp, s. 7, PeVL 23/1997 vp ja PeVL 9/2016 vp). Terroristista toimintaa ja sen muotoja koskevan tiedon valossa on nähdäkseni perusteltua ottaa sääntelyn piiriin myös yksittäisen terroristin rahoittaminen.

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Hallituksen esityksen luonnoksen keskiössä ovat terrorismin rahoittamista koskevien RL 34 a luvun säännösten muutos- ja täydennys ehdotukset. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi terroristin rahoittaminen (1. lakiehdotuksen 34 a luvun 5 a §). Nykyistä terroristiryhmän rahoittamista koskevaa rikoslain rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin kirjoitustavan ja rangaistusasteikon osalta kuin senkin osalta, mikä on terroristiryhmän

rahoittamisen ja rikoslain 46 §:n 1–3 §:ssä säädettyjen säännöstelyrikosten keskinäinen suhde (1. lakiehdotuksen 34 a luvun 5 b §). Nykyistä terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi muun muassa rikosnimikkeen osalta (ehdotettu uusi nimike terrorismirikoksen rahoittaminen) ja sen osalta, miten selvästi rahoittamisteon kohdistuminen RL 34 a luvussa säädettyihin muihin rikoksiin ilmaistaan (1. lakiehdotuksen 34 a luvun 5 §). Vielä ehdotettu uusi säännös ja muutettaviksi ehdotetut säännökset sijoitettaisiin johdonmukaiseen järjestykseen.

Esitysluonnos on mielestäni huolellisesti ja perusteellisesti valmisteltu. Suomessa on nähdäkseni yleensäkin pyritty huolellisesti tekemään rikoslain 34 a luvun säännöksiin ne muutokset ja täydennykset, jotka Suomea sitovat Euroopan unionin ja kansainväliset veloitteet edellyttävät.

Terrorismin riskin kasvu ja terrorismin monimutkaisuus ilmiönä korostavat kuitenkin uudella tavalla terrorismirikosten sääntelykokonaisuuden toimivuuden ja sen tehokkuuden merkitystä. Esitysluonnoksessa ei ole arvioitu sen enempää siinä ehdotetun terroristin rahoittamista koskevan uuden rangaistussäännöksen kuin nykyisiinkään terrorismin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista koskeviin rangaistussäännöksiin ehdotettujen muutosten käytännön soveltuvuutta ja toimivuutta. Myöskään näiden säännösten soveltamisessa perus- ja ihmisoikeuksien kannalta mahdollisesti esille tulevia ongelmakohtia ei ole arvioitu.

Esitysluonnoksessa ei ole enemmälti avattu, millaista tekijän tietoisuutta siinä tarkoitettujen terrorismin rahoittamista koskevien rikostunnusmerkistöjen täyttyminen edellyttää. Kun uudessa terroristin rahoittamisessa ja uudistetussa terroristiryhmän rahoittamisessa on esitysluonnoksenkin mukaan kysymys terroristin ja terroristiryhmän ”yleisrahoittamisesta” olisi tekijältä edellytettävää tietoisuutta mielestäni avattava nyt tehtyä enemmän. Tietoisuuden elementtiin osana tunnusmerkistöä sisältyy nimittäin useita perus- ja ihmisoikeuslottuvuuksia, vaikka lainsäätäjällä sinällään on laaja harkintavalta rikostunnusmerkistöjen muotoilun suhteen (ks. PeVL 48/2017 vp, s. 7).

Samalla jo se, että mainitut rikostunnusmerkistöt esitysluonnoksen mukaan kattavat terroristin ja terroristiryhmän ”yleisrahoittamisen”, korostaa nyt tehtyä huolellisempaa rangaistavan ja rankaisematta jääväksi tarkoitetun käyttäytymisen välistä rajanvetoa.

Tällöin olisi kysyttävä esimerkiksi, mitä etukäteen ajateltavissa olevia suorituksia esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 36) esiin tuotu kriteeri suorituksen oikeudenvastaisuudesta rajaa rangaistavuuden ulkopuolelle. Jo etukäteenhän on ajateltavissa, että yksi esitysluonnoksessa tarkoitettujen säännösten todennäköisistä soveltamistilanteista liittyisi nimenomaan perheensisäisiin suorituksiin. Esitettyyn kysymykseen vastaamisen tärkeyttä korostaa nähdäkseni se, että sen enempää uuteen terroristin rahoittamista kuin uudistettuun terroristiryhmän rahoittamista koskevaan rangaistusäännökseen ei sisältyisi esimerkiksi varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) 7 §:n 2 momentissa säädetyn kaltaista rajausta: ”Edellä 1

momentissa tarkoitettu kielto [= kielto luovuttaa varoja] ei koske sellaisia varoja, jotka on tarkoitettu vain jäädyttämispäätöksen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tai kulutukseen”. Kerrotusta rajauksesta seuraa varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain mukaan, että siinä tarkoitettut suoritukset ovat hyväksyttäviä ja niitä tekevä ei joudu rangaistavaksi rikoslain 46 luvun 1–3 §:ssä säädetyistä säännöstelyrikoksista.

Yhtä lailla olisi kysyttävä, mitä kaikkea esitysluonnoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa (s. 36) esiin tuotu suorituksen luonne ”humanitaarisena apuna” rajaa rangaistavuuden ulkopuolelle. Jo etukäteenhän on ajateltavissa, että yksi säännösten todennäköisistä soveltamistilanteista liittyisi nimenomaan suorituksiin, jotka tehtäisiin muille kuin vain suppeasti ymmärretyille ”kansainvälisessä oikeudessa tunnustetuille humanitaarisen avun järjestöille” tai niiden välityksellä, ja näiden muidenkin järjestöjen toiminnan humanitaariselle luonteelle ja samalla tehdyn suorituksen hyväksyttävyydelle voitaisiin esittää varteenotettavia perusteluja.

Rangaistavan ja rankaisematta jäävän käyttäytymisen välistä rajanvetoa ei ole omiaan helpottamaan myöskään esitysluonnoksessa omaksuttu terroristin rahoittamista koskevan uuden rikostunnusmerkistön kirjoitustapa. Näyttäisi siltä, että rikostunnusmerkistöön on otettu ilmaisu ”[...] rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka lausumiensa, esittämiensä uhkausten tai hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella toimii [...]”, joka vastaa varsin pitkälle salaisia tiedonhankintakeinoja koskevissa poliisilain (872/2011) 5 luvun säännöksissä käytettyjä ilmaisuja ”[...] kun henkilön toiminnasta tehtyjen havaintojen tai siitä muuten saatujen tietojen vuoksi voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyneen rikokseen [...]” ja ”[...] kun henkilön toiminnasta tehtyjen havaintojen tai siitä muuten saatujen tietojen vuoksi voidaan olettaa, että rikos on tehty [...]”. Kun edellä mainituilla ilmaisuilla on salaisia tiedonhankintakeinoja koskevissa säännöksissä ilmaistu kyseisten keinojen käytölle säädetty kriteeri, joka asiallisesti rinnastuu rikosprosessuaalisten pakkokeinojen käytölle pakkokeinolaissa (806/2011) säädettyyn näyttökynnykseen, pidän jo lähtökohtaisesti ongelmallisena, että varsin pitkälle samanlaista ilmaisua käytetään terroristin rahoittamista koskevassa rikostunnusmerkistössä eli siis sen määrittelemisessä, mikä on rangaistavaa ja mikä jää rankaisematta. Nähdäkseni omaksuttu tunnusmerkistön kirjoitustapa ei ole täysin sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen sisältämän rangaistavan toiminnan tai laiminlyönnin ennakoitavuuden vaatimuksen kanssa.

Esitysluonnoksessa ei ole myöskään arvioitu, minkä tyyppistä näyttöä siinä tarkoitettujen terrorismin rahoittamista koskevien rikostunnusmerkistöjen täyttymisestä on käytännössä saatavissa ja hankittavissa. Tällöin on nähdäkseni vaara symboliseksi jäävän rikoslainsäädännön säätämisestä. Sinällään toki niin uudelle terroristin rahoittamista koskevalle rangaistussäännökselle ehdotettu rangaistusteikko kuin uudistettavalle terroristiryhmän rahoittamista koskevalle rangaistusäännökselle ehdotettu uusi ankarampi rangaistusasteikko riittävät kaikkein kajoavimpienkin pakkokeinojen ja tiedonhankintakeinojen käyttöön eli siis esimerkiksi perheenjäsenten väliseen viestintään puuttumiseen. Vaarana on, että tunnusmerkistö ohjaa kovinkin laajaan yksityiselämän suojan ja luottamuksellisen viestin suojan piiriin ulottuvaan yksittäisen henkilön viestinnän selvittämiseen.

Uudistuksen jatkovalmistelussa on muutenkin vielä tarvetta kiinnittää huomiota näyttökysymyksiin ja siihen, mikä on niiden yhteys valtiosääntöisten kriminalisointiperiaatteiden soveltamiseen, samoin kuin siihen, minkälaisia tietoja rikostutkinnassa ja rikosprosessissa joudutaan rikostunnusmerkistön ohjaamana todennäköisesti käsittelemään todistustulosseikkoina. Tämä on eri asia kuin lainsäätäjän yksityiskohtainen puuttuminen tuomioistuinten vapaaseen todisteiden harkintaan ja kokonaisarviointiin.

Valtiosääntöoikeudelliselta kannalta rikostunnusmerkistöt ovat aina puuttumista yksilön vapauksiin ja sen vuoksi niitä on tarkasteltava perusoikeuksien yleisten ja kuhunkin perusoikeuteen liittyvien erityisten rajoitusperusteiden valossa (PeVL 48/2018 vp, s. 7). Suhteellisuusvaatimusta on tarkasteltava rikostunnusmerkistöstä ja rangaistusasteikosta sekä niiden perusteella ja muuten annettavien tutkintaa koskevien viranomaisvaltuuksien periaatteessa antamien abstraktien sekä käytännössä todennäköisesti ilmenevien vaatimusten valossa (suhteellisuusperiaatteesta viranomaisvaltuuksien kannalta ks. PeVL 23/1997 vp, s. 2). Ennakoitavuuden kannalta olisi perusteltua pystyä sitomaan myös yksittäisen terroristin rahoittamista koskeva tunnusmerkistö mahdollisimman pitkälle objektiivisesti havaittavissa oleviin seikkoihin, joita koskeva näyttö olisi kohtuullisin keinoin esitettävissä.

Esitysluonnoksessa ei tehdä selkoa, miksi sen sisältämissä lakiehdotuksissa 6, 7 ja 8 ei ehdoteta terrorismirikoksen rahoittamisen rinnalle lisättäviksi myös terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista. Näiden rangaistusäänösten keskenään erilaiseen kohteluun ei näyttäisi olevan asiallisia perusteita lakiehdotusten 6, 7 ja 8 tarkoittamissa asiayhteyksissä, kun otetaan huomioon säännösten temaattinen yhteys ja niiden sisältämät enimmäisrangaistukset (uudistetun terrorismirikoksen rahoittamisen enimmäisrangaistus olisi edelleen 8 vuotta vankeutta; uuden terroristin rahoittamisen enimmäisrangaistus olisi 6 vuotta; ja uudistetun terroristiryhmän rahoittamisen uusi enimmäisrangaistus olisi 6 vuotta).

Jo edellä kerrotun perusteella esitysluonnoksessa tehdyt ehdotukset ovat merkityksellisiä niin rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kuin esimerkiksi yksityiselämän ja perhe-elämän suojan, luottamuksellisen viestin salaisuuden kannalta. Esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu näitä kaikkia.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon tarpeellisuus

Esitysluonnoksessa ei ole nimenomaista kannanottoa eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämisen tarpeellisuudesta.

Pidän perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä tarpeellisena.

Nähdäkseni peruslakivaliokunnan myötävaikutuksen tekee perustelluksi jo se, että esitysluonnokseen sisältyy vähimmilläänkin tuntuvaksi luonnehdittava rangaistavaksi säädetyn teon rangaistustason uudelleen arviointi. Esitysluonnoksessa nimittäin ehdotetaan terroristiryhmän rahoittamisen vankeusuhkaisella enimmäisrangaistuksella mitattavan rangaistustason kaksinkertaistamista (nykyinen enimmäisrangaistus 3 vuotta; ehdotettu uusi enimmäisrangaistus 6 vuotta) siitä huolimatta, että jo teon nykyistä enimmäisrangaistuksella mitattavaa rangaistustasoa voidaan pitää tuntuvahtona.

Rikosoikeudellinen suhteellisuusperiaate edellyttää yhtäältä, että rangaistuksen on oltava oikeudenmukaisessa suhteessa teon vahingollisuuteen ja moitittavuuteen. Toisaalta periaate edellyttää, että eri rikoksia koskevien rangaistusasteikkojen on oltava oikeudenmukaisessa ja loogisessa suhteessa toisiinsa. Nähdäkseni tässä tapauksessa on kysymys sellaisesta rangaistustason uudelleen arvioinnista, että perustuslakivaliokunnan on perusteltua arvioida sitä ja sen tueksi esitettyjen perusteiden riittävyttä rikosoikeudellinen suhteellisuusperiaatteen kannalta, myös rangaistusjärjestelmän kokonaisuus huomioon ottaen.

Tästä mahdollisesti erillään arvioitavaksi tulee edelleen se, miten kajoavien pakkokeinojen ja tiedonhankintakeinojen käyttö on perusteltua sallia, kun kysymys on terroristiryhmän rahoittamisesta ja terroristin rahoittamisesta.

Samoin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksen tekee perustelluksi se, että esitysluonnos edellä selostetuvin tavoin herättää kysymyksiä, joiden osalta rajanveto rangaistavan ja rankaisematta jäävän tai sellaiseksi tarkoitetun käyttäytymisen välillä varovaisestikin arvioituna jää täsmentymättä. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää rikosoikeudelliselta sääntelyltä muun ohella ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella voidaan ennakoida, mikä on rangaistavaa.

Esitysluonnoksessa (s. 23 ja 24) todetaan, että terroristiryhmän rahoittamisen nykyistä rangaistusasteikkoa (sakkoa tai vankeutta enintään 3 vuotta) perusteltiin sitä säädettyäessä vain niukasti. Nähdäkseni näissä oloissa ei voidakaan pitää poissuljettuna, että terroristiryhmän rahoittamisen nykyisellä rangaistusasteikolla, joka siis paitsi käsittää sakon omana rangaistuslajinaan myös alkaa vankeuden osalta tuon rangaistuslajin vähimmäismäärästä (14 päivää), on tosiasiaassa haluttu "lievittää" sitä, että säännöksen kattama rangaistavan käyttäytymisen ala on koettu liialliseksi tai peräti epämääräiseksi. Nähdäkseni se, että esitysluonnoksessa ehdotetaan terroristiryhmän rahoittamisen uudesta rangaistusteikosta sakkovaihtoehdon poistamista ja vankeuden osalta uutta 4 kuukauden vähimmäisrangaistusta, korostaa entisestään sitä, että rajanveto rangaistavan ja rankaisematta jäävän tai sellaiseksi tarkoitetun käyttäytymisen välillä ei saa jäädä täsmentymättä. Esitysluonnoksessa (s. 25) esillä pidetty mahdollisuus rangaistusasteikosta poikkeamiseen edellyttää rikoslain 6 luvun 8 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan "poikkeuksellisia perusteita" ja "erityisiä syitä", joten pelkästään siihen vetoamalla käsillä olevaa kysymystä ei nähdäkseni voida ohittaa.

Edelleen perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksen tekee perustelluksi se, että uusi terroristin rahoittamista koskeva tekijärikosoikeudelliseksi luonnehdittava kriminalisointi näyttäisi olevan nimenomaan terroristin perheenjäsenten perhe-elämän suojan kannalta arvioituna huomattavan ”läpitunkeva”. Tätä ”läpitunkevuutta” korostaa se, että ehdotettuun säännökseen ei sisälly edellä tarkasteltua varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa tarkoitettua rajausta, samoin kuin se, että rikostunnusmerkistössä tarkoitettujen ”varojen” määritelmä on ilmeisesti tarkoitettu laajaksi, ja se, että perheenjäsenen antaessa varoja ”hyväksyttäväänkin” tarkoitukseen terroristille tältä ilmeisesti ”säästyy” vastaava määrä varoja terroristisessa tarkoituksessa käytettäväksi.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Oikeuskanslerinsihteeri

Juha Sihto

Sihto Juha

Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti